

Por: José Ruiz Guirado

MITOS, CRENZAS E LENDAS DO MAR

Nunha lenda fermosísima cóntase que no principio dos tempos existía unha Pedra, que se partiu en dous e do seu interior saíron doce fillos. Cada un foise para un lugar diferente. E, así xurdiron as illas Banks, situadas ó norte das Nuevas Hébridas, na rexión oceánica de Melanesia. Mitos, lendas, crenzas e tradicións estiveron sempre relacionadas coas comunidades onde o mar é a actividade laboral da que depende. Sen esquecer que os vínculos entre os pobos costeiros levaron a unha cultura común, das que xurdiron algunhas prácticas, crenzas e tradicións inda non extinguidas. O que nos leva a contemplar o Océano como factor unificador

Moureira de Abaixo - Pontevedra

que axudou ós mariños a sucar o *turbio mar e o abismo océano cheo de monstros*, do que nos da conta Avieno. Chegounos, así, ata os nosos días o mundo mítico, repleto de talismáns, de sucesos extraordinarios, que axudaron a enfrontarse tódolos días da súa vida, a quen tiña que loitar co temible mar.

A nosa costa non ía a ser unha excepción. Nós atopamos no século XV, con confrarías de pescadores coma a da Moureira que tiñan entre as súas obrigacións, as de rezar un Padre Nuestro a San Francisco antes de saír a pescar, así como unha Salve á Virxe dos Placeres, ó pasar por diante da capela. Nun legado dun mariñeiro de Estribela, que utilicei para o meu traballo " *Intrahistoria de Marín* ", recóllese o

costume en Marín de rezar o rosario, unha vez a embarcación se enfilaba cara a Tambo, para rematalo na illa do Santo. O ritual do saúdo ou do rezo era un costume xeneralizado. Sempre que se pasaba polas proximidades dunha illa onde houbera un santo, mariñeiros e pescadores saudaban ou rezaban. Pérez-Mallaina recolle o testemuño do carmelita Antonio Vázquez de Espinosa, quen afirma que a súa accidentada viaxe entre Veracruz e Sevilla debeuse a que non *fixeron as salvas de saúdo á Nosa Señora da Concepción, patroa dun dos portos que visitaron na travesía*. Como é lóxico, amén destes ritos relixiosos, botouse man de prácticas contra os perigos do mar: o vento, o temporal, a escaseza de pesca e a protección das embarcacións.

Ó igual que os católicos levan medallas e escapularios, pescadores do Norte de Europa levaban pendentes de ouro a xeito de amuleto para protexerse dos naufraxios. Lisón Tolosana recorda como se embarcou a unha meiga no medio da noite con toda a tripulación. Párase o barco no mar e todos se persignan, descúbrense a cabeza e axeónllanse. Cada un vai provisto dun cirio acendido, mentres a bruxa vai lendo unhas oracións dun libro que leva na man. Hai un animal, a rata, á que se lle atribúen facultades máxicas, como a de prever naufraxios ó abandonar un barco antes de partir. Así como para protexer no barco; en Combarro, por exemplo, colocábase un corno de carneiro e unha cabeza de allo na proa mentres se construía. Fala novamente Lisón Tolosana da práctica dos mariñeiros solteiros de pasar con prostitutas a noite antes do embarque, crendo, como sucede no campo, que as relacións sexuais influían nas colleitas.

Reza un refrán recollido por González Pérez: *O mellor mariñeiro morre no mar, onde ninguén se pode descoidar*. Para iso aferrouse as súas crenzas xurdidas na noite dos tempos.

Véuseme á memoria un artigo de Álvaro Cunqueiro, " Monstruos en la mar ", no que afirma que " la constante del pensamiento mítico es que primero fueron las aguas".

Hemicar, S.L.

Pintura al horno
Bancada de Carrocería

TALLERES

HEMICAR, S.L.

CHAPA - PINTURA - MECÁNICA

Avda. Médico Ballina, 5
LÉREZ - PONTEVEDRA

Teléf.: 986 870 045
Móvil: 689 300 438
Particular: 986 852 525